

Ruralni turizam u funkciji ruralnog razvoja

Pavlica, Lorena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Tourism and Rural Development in Pozega / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:277:836334>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[FTRR Repository - Repository of Faculty Tourism and Rural Development Pozega](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET TURIZMA I RURALNOG RAZVOJA U POŽEGI**

LORENA PAVLICA, 0253053373

**RURALNI TURIZAM U FUNKCIJI RURALNOG
RAZVOJA**

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2024.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET TURIZMA I RURALNOG RAZVOJA U POŽEGI**

PRIJEDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

***RURALNI TURIZAM U FUNKCIJI RURALNOG
RAZVOJA***

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA PODUZETNIŠTVO I INOVACIJSKI PROJEKTI

MENTOR: doc. dr. sc. Katarina Štavlić

STUDENT: Lorena Pavlica

JMBAG studenta: 0253053373

Požega, 2024.

SAŽETAK

Predmet proučavanja ovog završnog rada, a što je ujedno i pojašnjeno u radu, je ruralni turizam, njegova uloga u ruralnom razvoju, te mogućnosti i potencijali daljnjeg rasta i razvoj ruralnog turizma u Brodsko-posavskoj županiji. Cilj rada je na praktičnom primjeru ruralnog turizma, točnije ruralnog područja Brodsko-posavske županije, opisati njegovo trenutno stanje i potencijale za budući rast i razvoj. Na kraju rada su prikazani rezultati empirijskog istraživanja provedenog na teritoriju Brodsko-posavske i Požeško-slavonske županije. U rezultatima su vidljivi mišljenje ispitanika o nedovoljnom razvoju ruralnog turizma na navedenom području, o neiskorištenim potencijalima ruralnog turizma u odnosu na urbani turizam.

Ključne riječi: ruralni razvoj, ruralni turizam, turisti, ruralno područje, Strmac

SUMMARY

The subject of study of this final paper, and what is also clarified in the paper, is rural tourism, its role in rural development, and the possibilities and potentials of further growth and development of rural tourism in Brod-Posavina County. The aim of the work is to describe the current state and potential for future growth and development on a practical example of rural tourism, specifically the rural area of Brod-Posavina County. At the end of the paper, the results of empirical research conducted on the territory of Brod-Posavina and Požega-Slavonia counties are presented. The results show the respondents' opinion on the insufficient development of rural tourism in the mentioned area, on the unused potential of rural tourism in relation to urban tourism.

Keywords: rural development, rural tourism, tourists, rural area, Strmac

SADRŽAJ

1.

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Struktura rada	1
2. RURALNI RAZVOJ	2
2.1. Pojmovno određenje ruralnog razvoja	2
2.2. Ruralna područja.....	4
2.3. Suvremene tendencije u ruralnom razvoju	6
2.4. Programi ruralnog razvoja	7
2.5. Ruralni turizam kao faktor ruralnog razvoja	8
3. RURALNI TURIZAM	10
3.1. Oblici ruralnog turizma	11
3.2. Problemi ruralnog turizma.....	13
3.3. Budući trendovi u ruralnom turizmu	15
4. RURALNI TURIZAM U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI.....	17
4.1. Strategija razvoja ruralnog turizma u Brodsko-posavskoj županiji.....	17
4.2. Primjer ruralnog područja i ruralnog turizma - Strmac	18
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE I REZULTATI	23
6. ZAKLJUČAK	27
7. LITERATURA	28
8. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA.....	30

1. UVOD

Ruralni turizam je specifičan oblik turizma koji u današnje vrijeme dobiva sve veću svrhu i značenje. On sam po sebi doprinosi inovacijama i širenju razvoja ruralnih područja. To je turizam koji se odnosi na seoska odnosno ruralna područja. Konkurent ovom turizmu je urbani turizam koji privlači mnoge turiste i na neki način zanemaruje ruralna područja. Ruralni razvoj podrazumijeva niz aktivnosti koje potiču razvijanje i napredak ruralnih područja, te ruralni turizam dovode na veću razinu i unapređuju kvalitetu životne sredine. U ovom radu će se pobliže objasniti ruralni razvoj, te njegova svrha. Prikazat će se zastupljenost ruralnih područja, njihov suvremeni napredak i razvoj. Naglasak se stavlja na ruralnom turizmu kao jednim od faktora ruralnog razvoja. U radu će se istraživati i pisati o njegovim oblicima, problemima, razvijanju, financiranju i budućim trendovima. Postoji mnogo primjera ruralnog turizma, ali konkretno u ovom radu bit će opisan razvoj i strategija ruralnog turizma na području Brodsko-posavske županije, točnije naglasak će biti stavljen na izletišta Strmac, koji je prirodno bogatstvo, te jako dobar primjer ruralnog područja koji je zanemaren, ali se iz dana u dan promiče, obnavlja i stvara svoju već postojeću čar.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je definirati ruralni razvoj i ruralna područja. Povezati sa njima ruralni turizam, njegovu funkciju u ruralnom razvoju i mogućnost razvoja na ruralnom području.

Cilj rada je opisati trenutno stanje ruralnog turizma na izabranom ruralnom području, te provesti empirijsko istraživanje o stanju i percepciji razvoja ruralnog turizma na području Brodsko-posavske županije.

1.2. Struktura rada

Rad obuhvaća pet poglavlja. U prvom dijelu rada stavljen je kratki uvod u temu, te definirani predmet i cilj, te pojašnjena struktura rada. U drugom poglavlju rada teoretski se opisuje ruralni razvoj i ruralna područja. Treće poglavlje sadrži teoriju o ruralnom turizmu, njegovim oblicima i trendovima. U četvrtom poglavlju se nalazi primjer ruralnog turizma na području odabrane županije. U petom poglavlju prikazani su rezultati provedenog empirijskog istraživanja. Zadnji dio rada je sažeti dio svega prethodnog napisanog, te prikaz literature koja je korištena tijekom pisanja rada. Završni rad se temelji na literaturi koja je vezana za pisanu temu, knjigama koje se vežu za predmet rada i internetskim izvorima.

2. RURALNI RAZVOJ

2.1. Pojmovno određenje ruralnog razvoja

Sam pojam ruralno predstavlja nešto “izvan granica”. Gledajući to sa ekonomskog stajališta to podrazumijeva teritorij za proizvodnju.

U povijesti za analizu ruralnog svijeta koristili su se različiti kriteriji: demografski, visina i struktura prihoda stanovnika, prostorni kriterij i osnovna djelatnost stanovnika na određenoj teritoriji.

Tablica 1. Ruralni pojam po različitim kriterijima

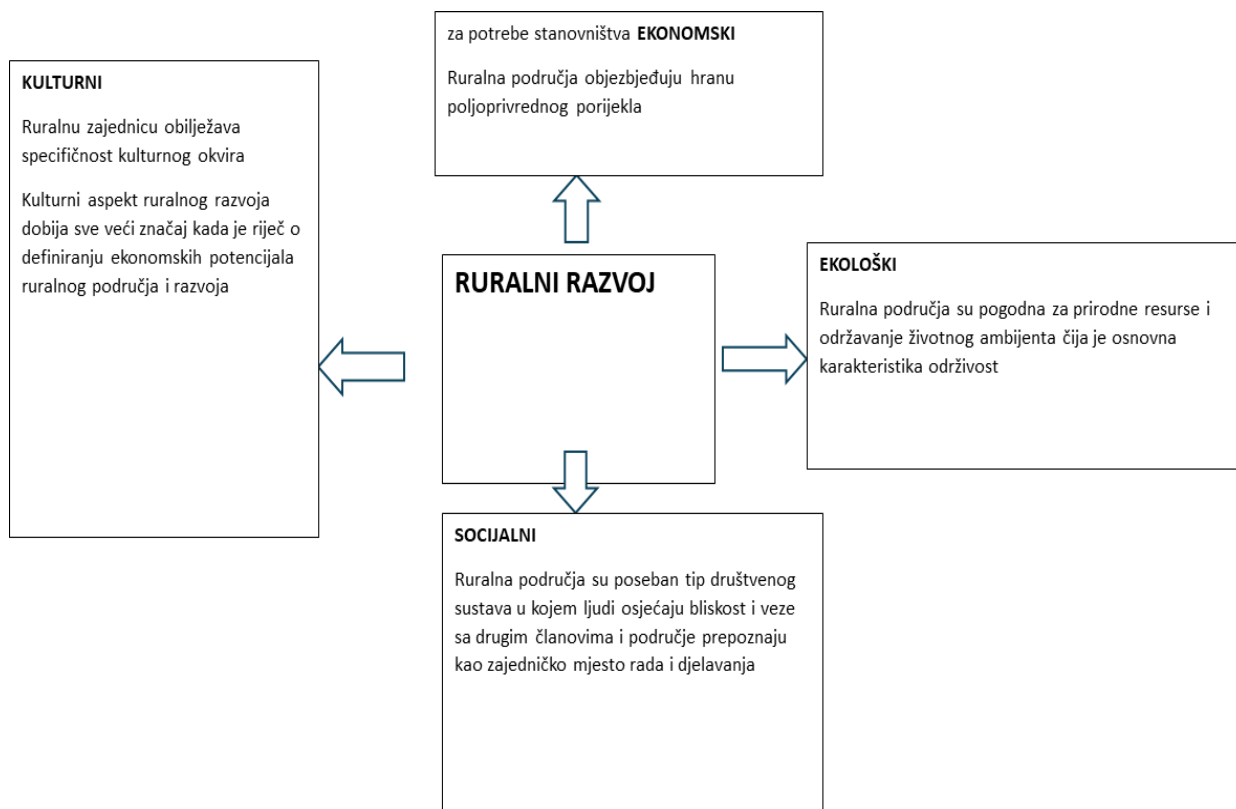
DEMOGRAFSKI KRITERIJ	VISINA PRIHODA STANOVNIŠTVA NA ODREĐENOM TERITORIJU	PROSTORNI KRITERIJ	OSNOVNA DJELATNOST STANOVNIŠTVA NA ODFREĐENOJ TERITORIJI
Sva slabo naseljena područja nazivaju se ruralnim	Područja sa manjim i niskim prihodima smatraju se ruralnim. Ruralna područja karakterizira siromaštvo	Ruralni prostor je onaj prostor koji ima različitu svrhu od urbanog područja i u kome prevladavaju poljoprivredne površine	Sva područja na kojima je osnovna djelatnost poljoprivreda smatraju se ruralnim

Izvor: Prilagođeno prema Vodiču razvoja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj,
url

Tablica 1. prikazuje kriterije za ruralni pojam. Četiri su vrste kriterija i svaki ima svoj različit opis za pojam ruralno. Demografski kriterij smatra ruralni prostor područje koje je slabo naseljeno, dok prostorni kriterij smatra područje na kojem prevladavaju poljoprivredne površine. Zanimljivo je to što se ruralnim prostorom prema kriteriju visine prihoda stanovništva smatra područje na kojemu prevladava siromaštvo.

Europska unija definira ruralni razvoj kao višenamjenski koncept u kome ruralni razvoj ima četverostruku ulogu.

Slika 1. Ruralni razvoj po kriterijima Europske Unije

Izvor: Prilagođeno prema Europskoj komisiji za ruralni razvoj, url

Prema enciklopediji ruralni razvoj podrazumijeva skup politika, mjera i aktivnosti, čiji je cilj sveobuhvatni ekonomski, socijalni i kulturni napredak stanovništva ruralnih područja, koje se planiraju i sprovode uz uvažavanje principa održivog razvoja, očuvanja i unapređenja kvaliteta životne sredine. (Hrvatska enciklopedija, url)

Ruralni razvoj je usmjeren na unapređenje gospodarskog rasta, povećanje i modernizaciju poljoprivredne proizvodnje. Osim poljoprivrede, ruralni razvoj zadovoljava primarne potrebe obrazovanja, zdravstva i opskrbe vodom ruralnih područja.

Ciljevi ruralnog razvoja su:

- Zadržati stanovništvo u ruralnim područjima

- Kvalitetu života izjednačiti u ruralnim i urbanim područjima
 - Omogućiti i stvoriti uvjete a povratak stanovništva iz urbanih u ruralna područja
 - Konkurentnost proizvodnje povećati i time stvoriti veći dohodak poljoprivrednih proizvođača
- Sve ekonomske djelatnosti ruralnog stanovništva podržavati. (Europska komisija, url)

Suvremena definicija pojma “ruralni razvoj” podrazumijeva integralni i višesektorski te održivi razvoj ruralnog prostora (Hrvatska mreža za ruralni razvoj, 2020, url) Prema rezultatima provedenog komparativnog istraživanja o strateškom razvoju ruralnog turizma (Štavlić i dr., 2022), autori su dali sljedeće zaključke „u regiji Slavonija i Baranja, koja ima bogato ruralno područje, ruralno nasljeđe, ruralni život i ruralne aktivnosti, neophodno je pronaći model strateškog razvoja ruralnog turizma temeljen na educiranju ljudskih resursa u smjeru optimalnog i održivog korištenja postojećih ruralnih turističkih resursa u svrhu osiguravanja održivog gospodarskog rasta i razvoja.“ (Štavlić i dr., 2022: 234)

2.2. Ruralna područja

Prema Istrapediji.hr, ruralno područje predstavlja rijetko naseljeno područje koje je izvan utjecaja velikih metropola i gradova. (Istrapedia, url) Ruralna područja su pretežito mala, pa su samim tim i rjeđe naseljena. Njihova najveća prepoznatljivost je poljoprivreda i tradicija. Njihova ograničenost usluga razlikuje ih od urbanih područja, pa tako neke državne institucije, kao što su škola, policija, bolnica, knjižnica u ruralnim područjima mogu biti nedostupne ili dosta udaljene.

Ruralnim područjima se smatraju sve teritorijalne zajednice s manje od 150 stanovnika (Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2008.-2013.,url). Ruralna područja kao pojam sadrže brojne definicije, svaki autor ih opisuje sa različitog gledišta. Sam pojam ruralno znači nešto izvan naselja što nije gradsko, iz toga proizlazi da su naselja urbana područja, dok su sela i općine ruralna područja.

Lukić (2010) u ruralna područja ubraja:

- ona u kojima je dominantan način iskorištavanja zemljišta, odnosno šumarstva i poljoprivrede

- ona u kojima dominira malo naselje koje je povezano sa izrađenim i prirodnim pejzažom

- ona koja većina stanovništva smatra ruralnim

- ona koja potiči životni stil i uvažavanje okoliša.

Mašek (2007) ruralni prostor predstavlja kao prirodni resurs za svaku državu koji zahtjeva upravljanje te svrsishodno korištenje na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja.

Svako ruralno područje obilježeno je sa malim brojem stanovnika, korištenjem šuma i zemlje, seoskim identitetom i tradicionalnim običajima. Sva područja imaju svoje karakteristike i nešto što ih krasi, kao što su jezera, rijeke, planine i druge prirodne ljepote.

Ruralno područje je samo po sebi veliki dar, koji daje mnoge mogućnosti, ponajprije ekonomski razvitak, samo je potrebno znati iskoristiti sve dane resurse.

Kroz povijest su se mišljenja i stavovi o ruralnim područjima mijenjali. U 20. stoljeću bio je negativan stav, pa je bila nagla selidba u urbane krajeve. Tijekom današnjeg vremena odnos prema ruralnim područjima dosta se mijenja i gleda se pozitivno, ljudi su uvidjeli kakve koristi i mogućnosti daju seoska naselja. U današnje vrijeme gradovi su postali nagomilani, zagađeni, puni loših situacija, pa se vidi potreba za odlazak u nešto mirnije i čišće područje. Uvidjevši to i mnogi drugi su postali pametniji pa seoska, odnosno ruralna područja, dovode na neku veću razinu, prave ga dostupnijim za sve, stvaraju bolju infrastrukturu i bolje uvjete za rad i život na navedenom području. Tijekom 2020. godine, kada je cijelim svijetom zavladao pandemija, bilo najviše odlazanja u ruralna područja, jer baš to što ruralna područja nude ljudima je nedostajalo i bježali su iz urbanih područja u slobodu, čistoću i mirnoću.

Niska razvijenost ruralnih područja utječe na sveukupnu državu, točnije na njeno gospodarstvo, pa je svrha poticati rast i razvoj, a isto tako i održivost. "Slabo razvijen ruralni prostor loših društvenih i gospodarskih karakteristika ne predstavlja problemsko područje samo sebi već i puno širem prostoru. Naime, u kontekstu države, niska razvijenost ruralnom područja predstavlja opterećenje razvoju zemlje u cjelini što posljedično implicira da je razvoj problemskih područja imperativ svake države u kojoj značajan dio teritorija i stanovništva predstavljaju prostori spomenutih karakteristika." (Hrvatska mreža za ruralni razvoj 2020, url)

Zapostavljanje razvoja ruralnih područja vuče sa sobom razne posljedice na cijelu zemlju, kao što su: nekorištenje osnova resursa, slaba vrijednost postojećih strateških prednosti radi loših strukturnih pokazatelja problemskih područja, te slabljenje prostorne integracije.

Vrlo je važan razvitak malog poduzetništva kao pokretača inovativnosti na područjima kroz više sektora djelatnosti.

Ruralna područja sadržavajući toliko prirodnih ljepota privlače mnogobrojne turiste, istovremeno promiču sami ruralni turizam. Pojam ruralni turizam i nešto više o njemu bit će opisano u daljnjem tekstu.

Ruralni prostor u Republici Hrvatskoj zauzima gotovo 90% kopnenog dijela ili 61% naseljenog dijela zemlje. U našoj zemlji većina ruralnih prostora nema ni osnovnu infrastrukturu, točnije pitke vode, telekomunikacije, održavane ceste, električne energije i slično, tako da su život i rad stanovnika u takvim prostorima otežani. Uzimajući podatke iz popisa stanovništva 2001. godine 91,6 % ukupnog područja Republike Hrvatske klasificira se kao ruralno područje, a 8,4 % kao urbano područje. Ukupnog stanovništva u ruralnom području živi 47,6 %, dok 52,4 % stanovništva u urbanim područjima.

2.3. Suvremene tendencije u ruralnom razvoju

Temelj ruralnog razvoja je poljoprivreda, ali ne smije se temeljiti samo na toj gospodarskoj djelatnosti. Prema tome vrlo je važna tvrdnja autora Strategije poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske koji naglašavaju:

“Potrebno je zalagati se za integralni pristup razvitka sela koji podrazumijeva njegov gospodarski, društveni i kulturni razvoj, uključujući očuvanje prirode i okoliša. Dosada se veća pozornost usmjeravala na poljoprivredne probleme, a ne na sveukupnost ruralnog područja, što treba mijenjati.” (Strategija poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske, url)

Ruralni razvitak znači poboljšanje seoske infrastrukture i stvaranje uvjeta za zapošljavanje u nepoljoprivrednim djelatnostima.

Potrebno je imati razrađen scenarij gospodarskog razvoja odnosno strukture investicija.

Nacionalnim programom za poljoprivredu i seoska područja nastoji se osigurati očuvanje i zaštita kulturnog nasljeđa, primjerene životne i radne uvjete na ruralnim prostorima, te poticanje tradicionalnih obrta.

S ubrzanim razvojem niza komunikacija i tehnologija, te novim društvenim standardima ekonomskog razvoja suvremena civilizacija je nametnula nužnost stalnog učenja. Naglim promjenama sve se mijenja, radni, obiteljski i društveni odnosi, postojeće znanje brzo zastarijeva i stvara se potreba da se promjene prate, da se stalno uči i već postojeće znanje nadopunjava.

Novi pogled na hrvatsku ruralnu politiku zahtjeva nove ljude otvorene prema svijetu, spremne i osposobljene za cjeloživotno učenje. Prije toga svega potrebno je dobro upoznavanje procesa razvoja i strukture agrarne politike Europske unije. Sljedeći korak je mobilizirati sve raspoložive ljudske resurse koji u Hrvatskoj nisu nedostatni, te koji će koristeći znanstveni pristup poticati i realizirati niz projekata koji će pridonijeti ruralnom razvoju.

Buduća politika ruralnog razvoja fokusira se na tri ključne stavke:

- Ekonomija
- Proizvodnja hrane
- Okolina i ruralna populacija.

Ruralni razvoj je suvremeni koncept razvoja seoskih područja koji predstavlja ekonomske, socijalne i ekološke ideje održivosti uz razvoj društvene integracije.

Ruralne promjene se danas zbivaju u kontekstu utjecaja dominantnih procesa kao što su: globalizam, ekologizam i razvoj.

U modernom društvu održava se neka područja ruralnog društva, koja dobivaju na značenju po svojem ekološkom, kulturnom i ekonomskom bogatstvu raznolikosti, ruralni razvoj zato se logički povezuje sa održivim razvojem.

2.4. Programi ruralnog razvoja

Ruralni razvoj se nalazi u drugom stupu Zajedničke poljoprivredne politike. Financiran je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Dugoročni je cilj povećanje konkurentnosti poljoprivrede, uravnotežen razvoj ruralnih krajeva i održivo upravljanje prirodnim resursima.

Za programsko razdoblje 2014. - 2020. program ruralnog razvoja vrijedio je 2,4 milijarde eura. Tim programom je definirano 19 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, prerađivačke industrije, šumarstva, te isto tako i unaprjeđenja radnih i životnih uvjeta u ruralnim područjima.

U program ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. uvrštene su tri osnovne mjere:

- Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene
- Ekološki uzgoj

- Plaćanja područjima s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima.

Prva mjera “Poljoprivreda i klimatske promjene” se tijekom ovog programa prvi put provodila u Republici Hrvatskoj. Cilj je potaknuti poljoprivrednike da poboljšaju i zaštite okoliš na svome gospodarstvu. Okoliš je javno dobro, a poljoprivrednici upravljaju najvažnijim prirodnim resursima tlom, zrakom i vodom.

Program ruralnog razvoja, konkretno za ruralni turizam, predstavlja mogućnost za obiteljska poljoprivredna gospodarstva, trgovačka društva i obrte koji su upisani u Upisnik poljoprivrednika, te shodno tome imaju prava na bespovratna sredstva za svoja ulaganja u ruralnom turizmu i drugim aktivnostima u ruralnom području. Bespovratna sredstva mogu se dobiti za kupnju zemljišta, rekonstrukciju, izgradnju, opremu kuća i apartmana za odmor i ostalih vrsta objekata.

Kroz mjeru postoji mogućnost ishođenja do 200.000 eura bespovratnih sredstava. Ovaj program je bio tijekom 2023. godine, te podrazumijeva ulaganje u razvoj već postojećih nepoljoprivrednih djelatnosti.

U nepoljoprivredne djelatnosti ubrajaju se:

- Prerada, marketing i izravna prodaja proizvoda
- Pružanje usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu(opremanje ili građenje građevina za pružanje usluga u ruralnim područjima)
- Turizam u ruralnom području(opremanje ili građenje turističke infrastrukture za pružanje ugostiteljskih usluga)
- Tradicijski obrt, umjetnički obrti uključujući obrte za izradu suvenira. (Program ruralnog razvoja za razdoblje 2014. - 2020., url)

Navedeni program za ruralni turizam nije bio jedini program u 2023. godini. U toj godini je krenuo još jedan novi program za razdoblje 2023. - 2027. koji će donijeti nove promjene i smjernice u pogledu aktivnosti ulaganja i iznosa bespovratnih sredstava.

2.5. Ruralni turizam kao faktor ruralnog razvoja

Ruralni turizam je dio ruralnog razvoja, koji svojim aktivnostima, karakteristikama i ulogama pridonosi ruralnom razvoju i održivosti. Ruralni razvoj ima mnogo stavki koje se uz

njega vežu, u ovom radu opisivat će se jedan faktor kao funkcija ruralnog razvoja, a to je ruralni turizam.

Ruralni turizam je jako važan za očuvanje kulture i prirodnih znamenitosti, kao i kulturne baštine. Iz toga razloga sve je veći pristup Europskih fondova i bespovratnih sredstava prema ruralnom turizmu. Povećava se dodjela sredstava za nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima. Nepoljoprivredne djelatnosti su prethodno objašnjene i naveden je jedan od programa za ruralni turizam. Ruralni turizam ima jaku vrijednost i ulogu u ruralnom razvoju i gospodarstvu, te na osnovu toga može utjecati na razvoj ruralnih područja i ekonomski razvoj. Neke od uloga koje ruralni turizam nudi u gospodarstvu su: poticanje međunarodne razmjene, zapošljavanje, povećanje stope BDP-a, uravnotežena platna bilanca, razvoj postojećih ruralnih područja koja nisu dovoljno razvijena.

Ruralni turizam podrazumijeva turističku djelatnost koja se sa ponuđenim resursima može vrlo dobro iskoristiti, a u Republici Hrvatskoj postoji mnogobrojna ruralna područja koja daju turistički potencijal.

Ovaj turizam u današnje vrijeme se popeo na veću razinu, te je za njim povećana potražnja. Njegov razvoj se temelji na održivom razvoju, a njegovo djelovanje temelji se na tradiciji točnije tradicionalnim proizvodima, gastronomiji, uslugama i poljoprivrednoj proizvodnji.

Iako je za ruralnim turizmom potražnja povećana, on u dosta područja nije dovoljno razvijen. To je prvenstveno posljedica nezainteresiranosti ljudi za bavljenje turizmom, odnosno zbog straha i manjka sredstava da uđu u turističku djelatnost. Ruralna područja su u biti slabo naseljena, što dovodi do nezaposlenosti, siromaštva, a i većinom na tim područjima prevladavaju starije stanovništvo, te nema potencijalnih ulagača koji bi ruralni turizam više pokrenuli. Područja sama po sebi daju veliki potencijal, ali im je potreban netko tko će stvoriti napredak.

Razvoj ruralnih područja i ruralnog turizma bitan je za cijelu zemlju, zbog velikih površina ruralnih područja. Napredak ruralnog turizma bi bio za svakog koristan, pogotovo za državu jer bi više sredstava odlazilo u državni proračun, a za stanovništvo bi donio bolji i kvalitetniji život.

Ruralni turizam je još uvijek u fazi razvoja i tek će se kroz neko vrijeme stvoriti njegova prava ponuda, ali bez obzira na to on daje veliku svrhu ruralnom razvoju i za svojim napretkom i ulogom i ruralni razvoj dobiva veliki značaj.

3. RURALNI TURIZAM

Ruralni turizam je vrsta turizma koji se odvija u ruralnim odnosno seoskim prostorima. (Istarska enciklopedija, 2005. <https://istra.lzmk.hr/clanak/ruralni-turizam>) Ovakav turizam uključuje boravak u prirodi, te sve aktivnosti koje se vežu uz to kao što su ribolov, jahanje, sport, ekoturizam, kulturni i zdravstveni turizam i druge. Ruralni turizam je pojam koji obuhvaća sve turističke usluge, aktivnosti i vidove turizma unutar ruralnih područja, uključujući npr. lovni, ribolovni, turizam u parkovima prirode, zimski, seoski, ekoturizam, zdravstveni, kulturni itd. Pri tome sam pojam ruralnog područja nije strogo definiran već se pod njim podrazumijevaju područja u kojem prevladavaju: prirodno okruženje, seoski okoliš, mala naselja i sela, zaseoci, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, s poljoprivredom i šumarstvom kao glavnom gospodarskom granom (Baćac, 2012: 16).

Prema definiciji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD. 1994, url) ruralni turizam čine ekoturizam, agroturizam, izletnički i avanturistički turizam.

Može se reći da je riječ o ruralnom turizmu ako je:

- lociran u ruralnim područjima
- ruralan u mjerilu (mala naselja i mala izgrađenost)
- izgrađen na osnovi ruralnih tipičnosti (otvoreni prostor, mali poduzetnici, kulturno nasljeđe, kontakt s prirodom)
- tradicionalnih obilježja (povezan s lokalnim stanovništvom)
- održiv (u smislu korištenja resursa, posebice prirodnih, njegov razvoj ne narušava osobitosti ruralnog prostora). (Istarska internetska enciklopedija, url).

Ruralni turizam je specifičan oblik turizma jer daje motiv putovanja „povratak čovjeka prirodi“. Riječ turizam daje promjenu svakodnevnog okoliša. Zanimljivo je to što su si prije mnogo vremena, otprilike stotinjak godina, samo imućni ljudi mogli priuštiti ovakav oblik turizma. U današnje vrijeme priča je skroz drugačija, ruralni, odnosno seoski turizam, je postao poznati pojam koji nastoji privući pozornost, ali ga mnogi ne žele primijetiti. Prema Demonja i Baćac (2012: 206) ruralni turizam je nastao kao potreba očuvanja, revitalizacije i davanja nove, dodatne vrijednosti naslijeđenoj baštini i autentičnom promoviranju tradicijskih znanja i vještina kroz organizaciju atraktivne i originalne turističke ponude.

U nekim dijelovima naše zemlje ruralni turizam je mnogo zastupljen, primjerice na teritorijima gdje se nalaze nacionalni parkovi i parkovi prirode, adrenalinski i zabavni parkovi, te vidikovci. U ovom radu naglasak je stavljen na područje koje nije mnogo zastupljeno a ima potencijala za razvoj. Takav ruralni prostor polako postaje poželjan i moderan. Priroda, svjež zrak, rekreacija i istraživanje nepoznatog takvim ga čine.

Glavno obilježje ruralnog turizma je očuvanje svoje prepoznatljivosti, vrijednosti, okoliš i običaji. Ljepota ruralnog turizma kao i njegova važnost je oduvijek prezentirana kroz predstavljenu i njegovanu hrvatsku tradiciju i poljoprivrednu proizvodnju. Hrvatska ima sve značajke i potencijale za razvoj ruralnog turizma, ali prisutni su određeni problemi i poteškoće. Prema Krajnović i dr. (2011) pojavljuju se problemi nedovoljnih i neadekvatnih financijskih poticaja od strane javnog sektora, neprepoznavanje ruralnog turizma kao oblika turizma koji dodaje vrijednost turističkoj destinaciji, nepostojanje ekspertize u malim obiteljskim gospodarstvima, donose se neadekvatni zakoni koji tretiraju problematiku ruralnog turizma, prisutna je vrlo loša ili neadekvatna marketinška aktivnost objedinjenih poslovnih jedinica (obiteljskih seoskih gospodarstava u ruralnom turizmu) i slično.

3.1. Oblici ruralnog turizma

Ruralna područja mogu udovoljiti svim zahtjevima turističke potražnje, pa se tako oblik turizma može povezati sa onim što je u središtu pojedinog ruralnog područja, u središtu može biti sve što ljudi pože, bilo to hrana, vino, lov, ribolov, poljoprivreda ili sasvim nešto drugo. Specifični oblici ruralnog turizma su:

- seoski
- sportski i zdravstveni
- vjerski
- kulturni
- eno gastronomski turizam.

Seoski turizam je oblik ruralnog turizma koji donosi život u prirodi i suživot sa njom. Može se odnositi na različite aktivnosti, koje mogu uključivati tradicionalne poljoprivredne aktivnosti kao što su berba maslina, smokava i ostalog voća i povrća kao i hranjenja životinja. Seoski turizam nudi neograničene mogućnosti i preduvjete za turiste jer je Hrvatska zemlja sa dubokim korijenima u poljoprivredi. Bezbroj sela okruženih potocima i rijekama, livadama, šumama i planinama daju glavno obilježje i potencijal seoskog turizma. Ovaj turizam daje

naglasak na poljoprivredu. Radi se o obiteljskim gospodarstvima koje pružaju ugostiteljsko turističke usluge. U seoski turizam spadaju apartmani, sobe, kušaonice vina, izletišta, ruralne kuće za odmor, te kampovi.

Sportski i zdravstveni turizam čine jednu cjelinu. Prema Ministarstvu zdravstva zdravstveni turizam je pružanje zdravstveni usluga, zdravstvene njege, medicinske rehabilitacije uz mogućnost korištenja prirodnih ljekovitih činitelja, uz pružanje ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu. Zdravstveni turizam uključuje medicinski wellness, lječilišni turizam, te medicinski turizam. Ovaj turizam se temelji kao najstariji specifični oblik turizma. Glavno obilježje zdravstvenog turizma čine korištenje prirodnih ljekovitih činitelja koji mogu biti morski, klimatski i toplički. Pod topličke činitelje spadaju termomineralne vode, biljni pokrov, klima, sunčevo zračenje. U klimatske ljekovite činitelje ubraja se kvaliteta zraka i promjena klimatskog mjesta. Morska voda, alge, pijesak i morski zrak su stavke koje čine morske ljekovite činitelje.

Prema UNWTO-u (United Nations World Tourism Organization, [url](#)) sportski turizam je vrsta turističke aktivnosti koja se odnosi na iskustvo putovanja turista koji aktivno sudjeluje u sportskom događaju koji općenito uključuje komercijalne i nekomercijalne aktivnosti natjecateljske prirode. Sportski turizam se dijeli na tvrdi i meki sportski turizam. Meki sportski turizam odnosi se na putovanja tijekom koji ljudi putuju na točno određeno mjesto kako bi aktivno sudjelovali u sportskim događajima. Tvrdi sportski turizam odnosi se na putovanja sportaša rekreativaca kako bi uživali u sportskim aktivnostima poput planinarenja, skijanja i golfa.

U Hrvatskoj postoji zaista mnogo mogućnosti za razvoj ovakvog turizma. Ključno je praćenje svjetskih trendova i ulaganje u infrastrukturu, te kreiranje strategije koja će omogućiti rast i dugoročni održivi razvoj, upravo zato što sportski turizam živi preko cijele godine, a ne odnosi se samo na sezonski turizam.

Vjerski turizam se također kao i zdravstveni turizam može definirati kao najstariji specifični oblik ruralnog turizma. Upravo zbog toga što su ljudi od najranije povijesti počeli posjećivati svetišta i pritom prelazili veće udaljenosti. Na našem području najbolji primjer za vjerski turizam je Međugorje i Marija Bistrica. Jedan od glavnih obilježja ovog turizma je religija u duhovnost jer se te dvije stavke vežu kao važni elementi svakog čovjeka. Vjerski turizam nudi duhovno ispunjenje, vjerske običaje, religiozno uzdizanje, duhovnost i mir.

Kulturni turizam obuhvaća povijest, umjetnost, naslijeđe ili stil života ljudi na drugom području odnosno regiji. Oblik je turizma jer obuhvaća posjete turista izvan njihov mjesta boravka.

Eno gastronomski turizam je oblik ruralnog turizma koji predstavlja vinski i kulinarski turizam. Uključuje konzumiranje hrane i pića, organizirane posjete vinskih podruma, učenje o pripremanju jela, te upoznavanje gastronomije određene destinacije. Ovaj turizam značajno doprinosi održavanju običaja i kulinarske tradicije.

Svaki oblik turizma je ima svoju specifičnost te kroz nju doprinosi zadovoljenju ljudskih potreba i održivom razvoju cjelokupnog ruralnog turizma. Na ruralnim područjima može prevladavati samo jedan oblik, dok negdje mogu biti prisutni svi oblici turizma, to ovisi isključivo o ideji i središtu potencijalnog davatelja određenih usluga.

Ruralni turizam i njegovi oblici sadrže funkcije koje čine njihovu cjelinu, to su socijalna, zdravstvena, ekonomska, politička, kulturno-obrazovna i rekreativno zabavna funkcija. Svaka od njih ima svoje značenje i pobliže daje svrhu svakom obliku.

3.2. Problemi ruralnog turizma

Glavni problem ruralnog turizma je taj što je manje zastupljen od urbanog turizma, uz to se veže i opadanje poljoprivredne proizvodnje i depopulacija ruralnog prostora. Broj dolazaka u ruralna područja jako je nizak, odnosno taj broj se temelji na praćenjem statistike registriranih poljoprivrednih gospodarstava koja pružaju turističke usluge. Prema podacima iz Nacionalnog kataloga koji je izdan 2016. godine na području Republike Hrvatske registrirano ih je ukupno 317, od čega se u Slavoniji nalazi njih 82, što je jedna četvrtina ukupnog broja. (Nacionalni katalog ruralni turizam Hrvatske, 2016, url)

Iz podataka Državnog zavoda za statistiku (DZS, url) vidljivo je da je u prvih devet mjeseci 2022. godine na području Hrvatske ostvareno 16,2 milijuna turističkih dolazaka i 85,7 milijuna noćenja, što je znatno povećanje na godinu koja se smatra pandemijskom. Godina koja je bila turistički rekordna je 2019. godina.

Ruralni turizam čine pet posto ukupnih turističkih prihoda na razini cijele Hrvatske. Za razliku od urbanih područja ruralni turizam je specifičan po tome što je omjer stranih i domaćih turista na strani domaćih.

Jedan od mogućih uzroka toga svega je ubrzani i suvremeni način života, isto tako i želje i zanimacije ljudi. Možda ipak ruralni turizam nije toliko razvijen i pojedina ruralna područja nemaju toliko dopunskih sadržaja koja bi zainteresirala turiste. To se opet odnosi na posebno na svako ruralno područje, u Hrvatskoj ih ima dosta i mogli bi se opisivati svako pojedinačno.

Najvećim problemom ili ograničenjem održivog razvoja ruralnog turizma na području Slavonije i Baranje smatraju se nedovoljna financijska sredstva, potpore i poticaji, te pomanjkanje vizije dugoročnog poslovanja, nedovoljni resursi turističkih zajednica i nedovoljna educiranost radne snage u ruralnom turizmu (Štavlić i dr., 2019), dok se prema istim autorima, najvećim potencijalom smatraju ruralno nasljeđe i ruralne aktivnosti, dok se najslabijim potencijalom održivog razvoja ruralnog turizma smatraju strateško upravljanje održivim razvojem ruralnog turizma i kvalitetna radna snaga.

Strmac kao ruralno područje na koji se stavlja naglasak u ovom radu ima veliki problem godinama. To je ruralno područje koje je samo po sebi veliki potencijal za ruralni turizam, ali problem je taj što nema upravo tih već spomenutih dopunskih sadržaja za koje bi turisti bili zainteresirani. Potrebno je vrlo dobrih ideja da bi se ostvarilo turističko sjedište. Kada bi se ovo ruralno područje nadopunilo sa nečim, kao što je hotel za noćenje ili neki najobičniji objekt gdje bi ljudi mogli sjesti i uživati u gastronomiji Slavonije bilo bi mnogo bolje za turiste, ali i za cjelokupno gospodarstvo.

Ovo ruralno područje ima svoje potencijale, ali nema osobe koja bi to razvila, jer se možda javlja strah od neuspjeha jer je ruralni turizam na ovom području dosta zapostavljen što se može vidjeti i iz ankete na kraju rada gdje su ispitanici više bili za urbani turizam. To ne mora značiti da je takvo mišljenje svih jer se anketa nije provodila na velik broj, ali opet daje nekakav značaj.

Ruralni turizam možda nije toliko zapostavljen na svim dijelima Hrvatske, ali je svakako manji u odnosu na urbani turizam. Naglasak u ovom radu se stavlja na ovo malo slavonsko područje na kojemu itekako je.

U nastavku rada bit će opisani neki budući trendovi ovoga turizma iz kojih bi se moglo izvući rješenje za navedene probleme ruralnog turizma. Također, prikazat će se resursi ovoga područja i bit će detaljnije opisani potencijali.

3.3. Budući trendovi u ruralnom turizmu

Ruralni turizam je vrlo značajan za kulturu i prirodne znamenitosti, isto tako i za vrednovanje i očuvanje lokalne baštine. Neki od budućih trendova za rast ruralnog turizma su povećanje zaposlenosti, učenje novih vještina i sprječavanje depopulacije. U pojedinim zemljama velik je broj potpora Europske unije. Sufinancira se turizam i sve njegove prateće djelatnosti. Dodjeljuju se sredstva ruralnom turizmu i razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti na ruralnim područjima.

Prema klasifikacijama iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. cijela Hrvatska je ruralno područje, osim područja gradova Zagreba, Rijeke, Osijeka i Splita. Istraživanja koja su provedena na temelju navedenog programa ruralni turizam u Republici Hrvatskoj je nerazvijen, najviše zbog primorskog turizma i nedovoljnoj potvrdi domaćeg vinarstva i gastronomije. Navedenim se programom planiraju brojne financijske intervencije u ruralne prostore te cjelokupno gospodarstvo što bi moglo podići ruralni turizam. (Program ruralnog razdoblja za razdoblje 2014.-2020., url)

Razvitak ruralnog prostora je temelj gospodarskoga i društvenog jedinstva zemlje (Jelinčić, 2007). Ruralni turizam se smatra kao osvježenje turističke ponude u Hrvatskoj, a neki od ruralnih oblika turističke ponude su: ruralne kuće i hoteli, sobe i apartmani sa tradicijskom arhitekturom, farme, restorani, konobe i slično.

Kroz raznovrsne oblike turističkih ponuda moglo bi se stvoriti zadovoljenje ponude i potražnje u ovom turizmu. Uz prirodne ljepote trebalo bi turiste privući sa različitim događajima i manifestacijama. Prostora za napredak uvijek ima, kontinuirani rast ruralnog turizma može se ostvariti sa novitetima i idejama koje proizlaze iz želja svakog pojedinog turista. Uvijek postoje atraktivne aktivnosti poput raznih organizacija različitih radionica ili rekreativnosti kako bi turistima boravak bio zanimljiviji.

Baćac (2011) u svome priručniku navodi kako postoje mnoge aktivnosti karakteristične za ruralna područja kako bi turistička ponuda pratila najnovije trendove.

Slika 2. SWOT analiza za ruralni turizam Brodsko-posavske županije

<p style="text-align: center;">SNAGE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Održavanje zadovoljstva turista - Raznolikost gastronomske ponude - Organizacija različitih aktivnosti - Rast broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 	<p style="text-align: center;">SLABOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna iskorištenost prirodnih resursa - Nedostatak smještajnih kapaciteta - Promjene u prirodi
<p style="text-align: center;">PRILIKE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje depopulacije - Zapošljavanje lokalnog stanovništva - Povećana turistička potražnja 	<p style="text-align: center;">PRIJETNJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onečišćenje zraka i okoliša - Pad infrastrukture - Slaba proizvodnja tradicionalnih proizvoda

Izvor: Prilagođeno prema Planu razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje 2021.-2027., bpz.hr, url

Slika 2. prikazuje SWOT analizu za ruralni turizam Brodsko-posavske županije. Iz nje je vidljivo kako sadrži sve stavke analize i pozitivne i negativne. Kako bi se uvidjelo stvarno stanje potrebna je dobra strategija i cilj za mogućnost daljnjeg razvoja ruralnog turizma.

4. RURALNI TURIZAM U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI

4.1. Strategija razvoja ruralnog turizma u Brodsko-posavskoj županiji

Strategija mogućnosti razvoja turizma na ruralnom području Brodsko-posavske županije potiče ukupni društveno-ekonomski razvoj, na način da turizam na ruralnom području izaziva efekt razvoja cjelokupnog gospodarstva i prostora. (Strategija razvoja ruralnog turizma u Brodsko-posavskoj županiji, url)

Stavke koje su analizirane za stanje turizma su sljedeće:

- Organizacijski oblici
- Inozemna iskustva
- Zakonska regulativa
- Resursi
- Poticajne mjere i ostali izvori financiranja.

Kao polazna točka strategije uključeno je poboljšanje postojeće ponude prema tržišnim zahtjevima, te isto tako i razvoj nove ponude prema trendovima u turizmu.

Postojeće stanje ruralnog turizma u Brodsko-posavskoj županiji vidljivo je je iz gore navedene SWOT analize. Zaključak je taj da postoji dobra podloga za mogućnost razvoja turizma na ruralnom prostoru izabrane županije. Pretpostavke i resursi koji proizlaze iz analize bi mogli omogućiti razvoj turizma, no isto tako prijetnje i slabosti koje su navedene u analizi su povezane sa razvojem turističke djelatnosti. U tom slučaju bila bi potrebna dobra strategija na kojima bi Brodsko-posavska županija trebala izgrađivati dugoročno svoju turističku budućnost, tako da se spoje strateške prednosti i nedostaci, te tako stvoriti suvremeni uvjet za razvoj ruralnog turizma.

Postojeće stanje ruralnog turizma je još u razvoju, no mogućnosti razvoja ovog oblika turizma su velike, samo je potrebna dobra provedba postojećih i budućih strategija ruralnog razvoja. Postoje značajni resursi što otvaraju mogućnosti za razvoj na ruralna područja. Prije svega potrebno je imati viziju koja će biti osnovno polazište, te na temelju nje definirati koji oblici turizma se mogu razvijati i gdje, uz to se ne bi trebala zanemarivati već postojeća turistička sjedišta kojima ne bi škodilo dodavanje novih turističkih sadržaja i doživljaja.

4.2. Primjer ruralnog područja i ruralnog turizma - Strmac

Za ovaj rad izabran primjer ruralnog područja je izletišta Strmac. Ono je pravi primjer prirodnog potencijala za razvoj ruralnog turizma.

Strmac je od davnina omiljeno izletišta svim planinarima, šetačima, ljubiteljima prirode. Smješten je u podnožju Psunja, dvanaest kilometara od Nove Gradiške. Okružen je sa svih strana miješanom šumom kojom protječe gorski potok Šumetlica. Na tako malom prostoru raste čak 23 vrste drveća što predstavlja kvalitetu koju ima rijetko koje izletišta u sjevernom dijelu Hrvatske.

Strmac je također oduvijek bio i primjer zdravstvenog turizma, gdje je u prošlom stoljeću bila izgrađena dječja bolnica za plućne bolesti. Rat je igrao svoju ulogu i ona je sama bila uništena, ali od 20. lipnja 2006. godine bolnica opet živi. Nekadašnja dječja bolnica za plućne bolesti obnovom i preuređenjem pretvorena je u jednu od suvremenih psihijatrijskih ustanova u regiji.

Prije rata, Strmac je uređen kao ljetovalište, gdje su imućni ljudi gradili sebi vikendice za odmor. Nekoliko godina kasnije izgrađen je i hotel, te je ovo izletišta postalo još više poznato čak i izvan granica zemlje.

Bilo je ruralno područje u kojemu je ruralni turizam bio na vrhu, onda godinama kasnije postalo samo neiskorišteno područje koje traži onaj sjaj što je prije bio prisutan.

Slika 3. Bolnica Sv. Rafaela danas

Izvor: Bolnica Sveti Rafael, url

Na slici 3. prikazana je psihijatrijska bolnica koja ima bogatu povijest na ovom području. I dan danas je posvećena zdravlju i dobrobiti zajednice. Iz godine u godinu bolnica je razvila ugledno medicinsko središte koje kombinira tradiciju sa suvremenim pristupima njege. Uvijek se teži poboljšanju standarda skrbi i pružanju podrške onima kojima je potrebno. Ova bolnica na ovom ruralnom području je jedan od primjera zdravstvenog turizma kao jednog od oblika ruralnog turizma.

Slika 4. Hotel Strmac

Izvor: Mapio net, url

Na slici 4. prikazan je hotel Strmac koji se danas nalazi u ovakvom stanju. Još uvijek je postojeća građevina koja zahtjeva obnovu i preuređenje. To je jedan od potencijalnih resursa koje Strmac ima, ali je neiskorišten.

Slika 5. Bazen na Strmcu

Izvor: Općina Cernik, url

Na slici 5. nalazi se bazen koji je u središtu prirode i u koji stalno protječe svjež i čista izvorska voda. Na bazenu i sada bude kupača koji uživaju u prirodi i kupanju, ali se isto smatra da ukoliko se bazen modernizira dobio bi potpuno drugačiju sliku i vjerojatno veću posjećenost.

Iako je Strmac udaljen samo desetak kilometara od grada, po ljeti je na ovom prostoru pravi užitek jer je uvijek temperatura niža od postojeće u okruženju i tako pruža ugodnu zaštitu. Strmac je nekada bio izletišta na kojemu su boravili svi, bio je mjesto okupljanja svih, posebice za vrijeme ljeta. Danas je isto rado posjećena destinacija bez obzira na sve. U posljednjih nekoliko godina vidljiva je izgradnja novih kuća za odmor odnosno vikendica.

Godinama Strmac ima svoju manifestaciju pod nazivom Moto susreti koja traje dva dana i koju posjete ljudi diljem Hrvatske. Uvijek se organiziraju dobri koncerti i kampovi gdje turisti noće.

Slika 6. Moto susreti Strmac

Izvor: Općina Cernik, url

Strmac održavaju živim svi koji ga redovno posjećuju. Posljednjih godina Općina Cernik održava strmačke livade, te isto tako u suradnji s Hrvatskim vodama regulira i uređuje vodotoke.

Potencijali ovog ruralnog područja su omogućili razvoj turističke ponude:

- Zdravstveni turizam-ugodna planinska klima
- Koncerti-Izgrađena ljetna pozornica
- Moto susreti-organizacija koja je prisutna 14 godina za redom
- Sportski turizam-tereni za nogomet, košarku, odbojku, trim staza, planinarenje, biciklizam
- Lov i ribolov
- Kampiranje, kupanje, obiteljski i društveni izleti.

Slika 7. Planinarski dom Strmac

Izvor: Hrvatski planinarski savez, url

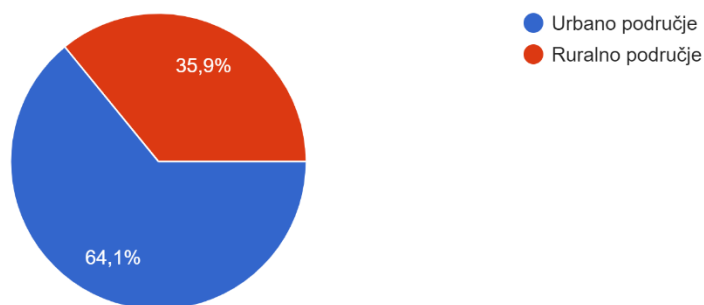
Iz priloženog se vidi da je Strmac pun potencijala i resursa iz kojih se može razviti pravi ruralni turizam. U narednim godinama Općina Cernik planira realizaciju projekta kojim bi Strmac dobio svoj novi sjaj. Općina razvija strategiju i smatra da bi takav projekt bio odličan pokretač za razvoj turizma, poboljšanje infrastrukture, razvoj poduzetništva i obrta. Za početak projekta potrebna je građevinska dozvola, te neki oblik financiranja poput fondova Europske Unije.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE I REZULTATI

Za kraj završnog rada provedeno je anketno ispitivanje koje se provodilo putem društvenih mreža. U anketi su sudjelovali ispitivači iz Brodsko-posavske i Požeško-slavonske županije. Predmet ankete bio je ruralni turizam. Cilj istraživanja bio je utvrditi koliko je ruralni turizam zastupljen, da li ispitanici radije biraju takav oblik turizma prilikom odlaska na odmor, te istražiti kakve smjernice ispitanici smatraju za razvoj ruralnog turizma. Percepcija o ruralnom turizmu kroz ovu anketu nije dobra. Ruralni turizam se očituje kao slabo zastupljen i ispitanici ga slabije biraju. U anketnom istraživanju sudjelovalo je 103 ispitanika od kojih je 49,5 % ženskog roda, a 50,5 % muškog roda. Najviše je ispitanika, 39,8 %, dobne starosti između 25-30 godina, zatim između 18-25 godina gdje je udio 35,9 %, te dobna starost između 30-40 godina gdje je postotak 23,3 %.

Grafikon 1. Izbor ruralnog područja

Prilikom odlaska na odmor birate li:
103 odgovora

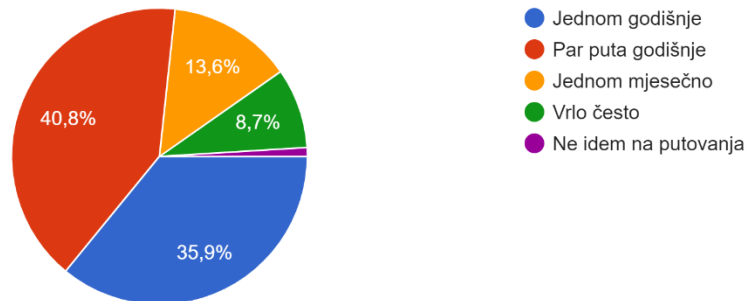
Izvor: Izrada autora

Na pitanje kod izbora ruralnog područja njih 64,1 % je odgovorilo da radije prilikom odlaska na odmor bira urbani turizam dok je njih 35,9 % bilo za ruralni turizam.

Grafikon 2. Učestalost putovanja

Koliko često idete na putovanja?

103 odgovora

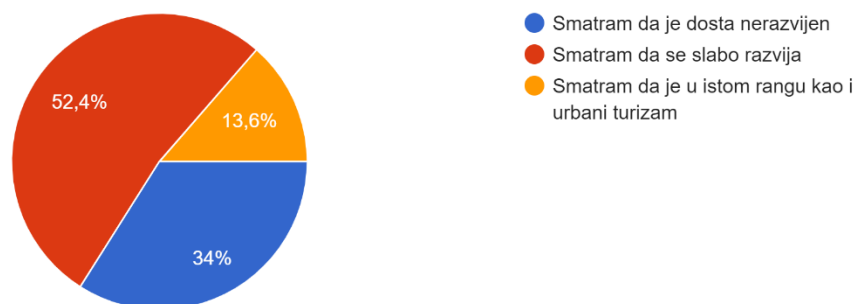
Izvor: Izrada autora

Na pitanje koliko često idu na putovanja, 40,8 % njih je odgovorilo da idu na putovanja par puta godišnje, 35,9 % jednom godišnje, 13,6 % jednom mjesečno, te mali broj odnosno 8,7 % ispitanika koji idu vrlo često.

Grafikon 3. Ruralni turizam u odnosu na urbani turizam

Smatrate li da je ruralni turizam nerazvijen u odnosu na urbani turizam?

103 odgovora

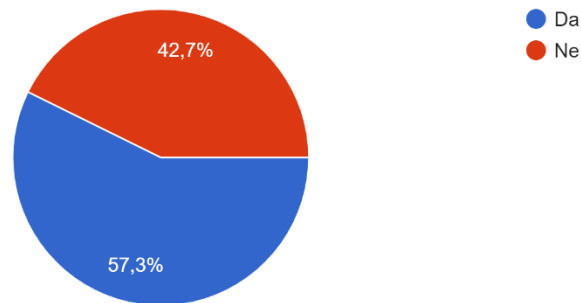
Izvor: Izrada autora

Iz grafikona je vidljivo da većina ispitanika, njih 52,4 % smatra da se ruralni turizam slabo razvija, 34 % njih smatra da je dosta nerazvijen dok 13,6 % smatra da je ruralni turizam u istom rangu kao i urbani turizam.

Grafikon 4. Posvećenost ruralnom turizmu

Smatrate li da se ruralnom turizmu trebalo isto posvetiti kao i urbanom turizmu?

103 odgovora

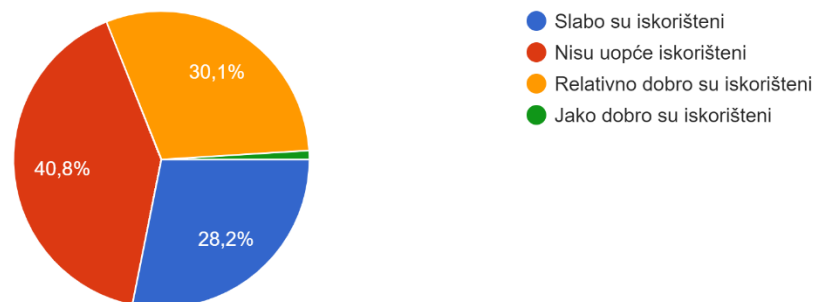
Izvor: Izrada autora

Više od pola točnije njih 57,3 % smatra da bi se ruralnom turizmu trebalo isto posvetiti kao i urbanom turizmu, dok 42,7 % ispitanika nije za to.

Grafikon 5. Potencijali ruralnog turizma

Po vašem mišljenju kako su potencijali ruralnog turizma iskorišteni?

103 odgovora

Izvor: Izrada autora

Veći dio ispitanika, 40,8 %, ima mišljenje da potencijali nisu uopće iskorišteni, a 30,1 % ispitanika smatra da su resursi relativno dobro iskorišteni. Većina ispitanika, 69 %, smatra da potencijali nisu uopće iskorišteni ili su slabo iskorišteni.

Više od pola, točnije 75,7 % ispitanika, znalo je za primjer ruralnog područja, dok 24,3 % ispitanika nije upoznato sa primjerom ruralnog područja. U postotku 68 % ispitanika smatra da je jedna od prepreka razvoja ruralnog turizma ta što ljudi nisu svjesni potencijala iz svog

okruženja. Ispitanici su mogli dati svoje odgovore na pitanja pozitivnih i negativnih posljedica ruralnog turizma, pa su tako za pozitivne posljedice najčešći odgovori bili: razvoj poljoprivrede, djelovanje turizma tijekom cijele godine, renoviranje starih zgrada, rast zaposlenih, te razvoj poduzetništva. Za negativne posljedice najčešći odgovori su bili onečišćenje zraka i okoliša, te ometanje mira lokalnih ljudi.

Kroz cjelokupnu anketu vidljivo je da je ruralni turizam za ovu skupinu ljudi slabo zastupljen. U usporedbi sa urbanim turizmom ispitanici ruralni turizam slabije biraju prilikom odlaska na odmor. Mnogi smatraju da ruralni turizam nije dovoljno razvijen i da bi mu se trebalo više posvetiti. Kroz anketu su ispitanici imali mišljenje da ruralni turizam ima dovoljno potencijala za razvoj, te su naveli neke pozitivne i negativne smjernice koje bi se pojavile razvojem ruralnog turizma. Točan uvid u stanje ruralnog turizma ne može se uvidjeti iz ovog anketnog istraživanja jer je anketa provedena na mali broj ljudi iz dvije županije. Iz ovoga se mogu samo izvući stavke i osobna mišljenja ovih ispitanika, pa se po tome i daje zaključak predmeta istraživanja. Zaključno je da je ruralni turizam za ovo područje i za ovu skupinu ljudi nerazvijen, ali da postoje stavke koje bi utjecale na razvoj ovog turizma.

6. ZAKLJUČAK

Ruralni turizam se iz godinu u godinu razvija sve više, na nekim područjima brže, a na nekim sporije. Ruralni turizam je manje zastupljen u odnosu na urbani turizam, ali ako se gleda samo njegov razvoj bez odnosa na bilo čega onda se vidi porast, a ne pad. Najznačajniji porast ruralnog turizma bio je tijekom 2020. i 2021. godine kada je cijelom zemljom vladala pandemija, pa su zbog toga ljudi priželjkivali bijeg u prirodu i slobodu. Ruralna područja predstavljaju manje naseljena mjesta izvan gradova i metropola, te naglašavaju prirodu, njezine znamenitosti, ljepotu i mir. Uz to se veže ruralni turizam koji ima svoje oblike, a koji se usko vežu uz želje i potrebe turista. Ruralna područja u Brodsko-posavskoj županiji manje su razvijenija od primjerice ruralnih područja u blizini mora, razlog tome je nekoliko prepreka koje dovode do manje razvijenosti, neke od njih su nedostatak poduzetničkih vještina, loša infrastruktura i marketing. Isto tako jedan od razloga može biti da većina turista više voli turizam u primorskom dijelu. Sve te stavke se mogu promijeniti i učiniti da ruralni turizam oživi na ovome dijelu. Jedan od dobrih primjera koji je bio opisan u ovome radu je izletišta Strmac koje je pravo prirodno bogatstvo udaljeno samo desetak kilometara od grada. Oduvijek je zanimljiva destinacija svima, ali mu nedostaje upravo to mijenjanje problematičnih stavaka koje su u početnom dijelu teksta navedene. Ovo izletišta ima puno potencijala koje mogu omogućiti razvoj turističke ponude, samo je potreban netko tko će to pokrenuti i povećati gospodarstvo i turizam.

Anketnim istraživanjem prikazala su se mišljenja ispitanika o ovom obliku turizma. Na ovoj skupini ljudi urbani turizam ima veću ulogu i radije biraju tako nešto prilikom putovanja. Bez obzira na to velika većina ispitanika smatra kako ruralni turizam nije dovoljno razvijen, ali da ima potencijala koja nisu dovoljno iskorištena. Moje mišljenje je da se ruralni turizam može sve više razvijati uz ulaganje u inovacije, infrastrukturu i obrazovanje. Prije svega toga populaciji povećati informiranost i prikazati pozitivne stavke ruralnog turizma. Osobno smatram da bi lokalne zajednice ili općine mogle više razvijati ovaj oblik turizma stvarajući dobre strategije i ideje, te više promicati ruralni turizam na već postojećim ruralnim područjima.

7. LITERATURA

KNJIGE:

1. Baćac, R. (2012) *Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Korak po korak od ideje do uspješnog poslovanja*. Zagreb: Ministarstvo turizma RH
2. Demonja D., Baćac R., (2012) *Baština i tradicija u oblikovanju turističke ponude na ruralnom prostoru Hrvatske*, Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja, Vol.11 No.21, str. 206.
3. Demonja, D., Ružić, P. (2011) *Ruralni turizam u Hrvatskoj, s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima*. Samobor: Meridijani, str. 320
4. Jelinčić, D.A. (2007) *Agroturizam u europskom kontekstu*, Studia Ethnologica Croatica, 12(1), str. 269.-289.
5. Lukić Aleksandar (2000) *Ruralni turizam: Čimbenik integralnog razvitka ruralnih prostora Hrvatske*, Geografski horizont, str. 7.-31.
6. Lukić Aleksandar (2010) *O teorijskim pristupima ruralnom prostoru*, Hrvatski geografski glasnik, str. 49.-73.
7. Rabotić, B. (2013) *Selektivni oblici turizma*, Beograd: Visoka turistička škola strukovnih studija, str. 248.
8. Štavlić, K., Velečki, P., Štavlić, I. (2023) *Komparativna analiza potencijala i ograničenja razvoja ruralnog turizma u regiji Slavonija i Baranja // Zbornik radova – 3. međunarodna znanstveno-stručna konferencija za razvoj ruralnog turizma „Edukacija kao ključni faktor održivog i odgovornog razvoja ruralnog područja“ / Jurakić, Marko ; Barišić, Petra ; Požega, Željko et al. (ur.)*. Popovača: Vimal Akademija, str. 224-236

INTERNET IZVORI:

9. Državni zavod za statistiku (2023) *Dolasci i noćenja turista u ruralnim područjima* <https://dzs.gov.hr/> [pristup: 10.05.2024.]
10. Europska komisija: *Ruralni razvoj* https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_hr [pristup: 10.05.2024.]
11. Eurokonzalting: *Bespovratna sredstva za ruralni turizam* <https://eurokonzalting.com/index.php/bespovratna-sredstva-i-krediti/item/393->

- [bespovratna-sredstva-za-ruralni-turizam-do-200-000-eura-mjera-6-4-eu-fondovi](#)
[pristup: 15.05.2024.]
12. Hrvatska gospodarska komora: *Nacionalni katalog, Ruralni turizam Hrvatske* <https://www.hgk.hr/nacionalni-katalog-ruralni-turizam-hrvatske-najava> [pristup: 16.05.2024.]
 13. Hrvatska mreža za ruralni razvoj: *Ruralni turizam* <https://hmrr.hr/> [pristup: 16.05.2024.]
 14. Istarska enciklopedija: *Ruralni razvoj* <https://istra.lzmk.hr/clanak/ruralni-razvoj>
[pristup: 21.06.2024.]
 15. Istarska internetska enciklopedija: *Ruralni turizam* <https://www.istrapedia.hr/en/natuknice/939/ruralni-turizam> [pristup: 21.06.2024.]
 16. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva: *Programi ruralnog razvoja* <https://ruralnirazvoj.hr/> [pristup: 26.07.2024.]
 17. Ministarstvo zdravstva: *Zdravstveni turizam* <https://zdravlje.gov.hr/zdravstveni-turizam-5532/5532> [pristup: 24.07.2024.]
 18. Općina Cernik: *Strmac* <https://cernik.hr/turizam.html> [pristup: 12.08.2024.]
 19. Program ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. <https://ruralnirazvoj.hr/prr-2014-2020/> [pristup: 12.08.2024.]
 20. Plan razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje 2021.-2027. <https://bpz.hr/dokumenti/plan-razvoja-bp%C5%BE> [pristup: 12.08.2024.]
 21. Strategija poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_89_1471.html [pristup: 13.08.2024.]
 22. Ustavni sud Republike Hrvatske, 16.prosinca 2022.godine, Narodne novine, br.123/17. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_2_18.html [pristup: 13.08.2024.]
 23. Wikipedia: *Seoski turizam* https://hr.wikipedia.org/wiki/Seoski_turizam [pristup: 16.08.2024.]

8. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1. Ruralni pojam po različitim kriterijima (Izrada autora)**Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

Slika 1. Ruralni razvoj po kriterijima Europske Unije (Izrada autora)**Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

Slika 2. Swot analiza za ruralni turizam (Izrada autora)**Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

Slika 3. Bolnica Sv. Rafaela danas (Internet izvor) 18

Slika 4. Hotel Strmac (Internet izvor) **Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

Slika 5. Bazen na Strmcu (Internet izvor) **Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

Slika 6. Moto susreti Strmac (Internet izvor) **Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

Slika 7. Planinarski dom Strmac 22

Grafikon 1. Izbor ruralnog područja 23

Grafikon 2. Učestalost putovanja 24

Grafikon 3. Ruralni turizam u odnosu na urbani turizam 24

Grafikon 4. Ruralni u odnosu na urbani turizam Izvor: Izrada autora 25

Grafikon 5. Potencijali ruralnog turizma..... 25

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Lorena Pavlica**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom: **Ruralni turizam u funkciji ruralnog razvoja**, te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 11.09.2024.

Potpis studenta

Lorena Pavlica

